СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY
РІК LVII. Ч. 237. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 12-го ЖОВТНЯ 1949.
No. 237. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, OCTOBER 12, 1949. VOL. LVII.
ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном
Тел. „Свободи": BErgen {4-0807 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016
THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

ЗА НЕГАЙНЕ ПРИЗНАННЯ ФОНДІВ НА МІЛІТАРНУ ДОПОМОГУ

Вашингтон, 10 жовтня. — Президент Труман передав конґресові нове нагле домагання, а це призначити близько півтора біліона долярів на виконання щойно ухваленого закону про закордонну військову допомогу. Таке домагання спонукало конґрес до приспішеної праці, бо згідно з парляментарними правилами конґресу, треба наперед перевести переслухання знавців в комісіях обох палат, заки предявлення піде під ухвалу повного конґресу. Предсідник палатної комісії для підшукання фондів, Кленренс Каннон, заповів, що переслухання почнеться негайно і буде тривати тільки два дні. Водночас буде переслухання свідків в сенаті і після такої короткотривалої процедури повний конґрес зможе дістати рішення комісій вже в найближчу пятницю.

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ ПРОТИ ОБТИНАННЯ ФОНДІВ НА ОБОРОНУ.

Палата репрезентантів в цілій низці вирішних голосувань виявила свій спротив проти наміру сенату обтяти фонди на оборону в бюджеті на 1950 рік. Так само відмовилася нижча палата дати повновласть секретареві оборони Луїсаві Джансонові обнизити оборонні видатки на $434,000,000 як цього домагався сенат. Це виявилося в тому, що палата в голосуванні заявилася за втримання 58 повітряних ґруп, а не 48, як це запропонував сенат. Так само 305 голосами проти 0 палата заявилася за признання президентові повновласти закупити на далеку мету стратегічні матеріяли, вартости $275,000,000, щоб мати їх готовими на складі.

ДЖАНСОН БАЧИТЬ ЗАГРОЗУ ДЛЯ ОБОРОНИ В ПРИЛЮДНИХ ДОПИТАХ.

Секретар оборони Луїс Джансон заявив перед конґресом, що ґарячка в допитах над негодуванням воєнної фльоти проти його розпорядків, може довести до поважної шкоди в нашій краєвій забезпеці. Він зажадав від конґресових комісій, щоб його покликали на свідка, як голову всіх трьох ділянок оборони, отже армії, фльоти й повітряних сил. Його головне негодування звертається проти твердження, наче б бомбардувальники Бі-36 не були придатними для оборони на випадок війни з Росією. Свідки з департаменту фльоти заявляли, що біліон долярів, виданих на Бі-36 це витрачений гріш, бо ці бомбардувальники будуть переловлені російськими радаровими винаходами і вони не зможуть завезти до Росії американської атомової бомби. Джансон зажадав від палатної комісії збройних сил, щоб покликати на свідків ген. Двайта Д. Айзенгавера, ген. Омара Бредлі, адмірала Луїса Денфілда, ген. Гойта С. Ванденберґа, і ген. Дж. Лотона Колинса. Голова палатної комісії Карл Винсон заявив, що він покличе на свідків кожного, хто тільки може причинитися до вияснення справи.

ПРИЛЮДНІ ПЕРЕСЛУХАННЯ В СПРАВІ АТОМОВОЇ НЕБЕЗПЕКИ.

Спільна конґресова комісія атомової енергії вирішила почати найближчого тижня прилюдні переслухання для виявлення небезпеки від атомової бомби і для підготови цивільної оборони на випадок нападу літаків з такими бомбами. Крім того комісія відбуде тайні засідання з представниками Великобританії й Канади в справі видачі атомової тайни згаданим державам.

КОНҐРЕСОВА КОМІСІЯ ПРИЗНАЧИЛА ФОНДИ НА БУДОВУ ДОМІВ.

Банкова комісія палати репрезентантів одобрила продовження на пять місяців один з найбільших видатків з федеральних фондів, а це дальших 2,275,000,000 долярів на кредити для побудови приватних домів. Сенат уже давніше ухвалив ці фонди, коли брав під застанову новий законопроект для внасиґнування кредитів на приватні, головно кооперативні будови. Тому, що цей законопроект містить кілька спірних питань, сенат, а тепер палатна комісія, продовжила кредити на будову нових і направку старих домів на підставі давнішого закону. За позичками з таких фондів треба зголошуватися до Федерал Гавзинґ Адміністрейшен.

ҐРІН ПЕРЕВИБРАНИЙ 26-ТИЙ РАЗ ПРЕДСІДНИКОМ А.Ф.П.

Сейнт Пол., Мінн. — Вилйем Ґрін, теперішній предсідник Американської Федерації Праці, вибраний 26-тий раз на своє становище на конвенції федерації. Після вибору повного уряду прийдуть під голосування резолюції. На вчорашньому зібранні явився секретар оборони Луїс Джансон з промовою. Він виявив, що Америка стоїть на переді в зброєнні і вияснював спір за обєднання боєвих сил.

ПЕРЕВЕЛИ 46 ДНІВ У БЕЗУПИННІМ ЛІТАННІ.

Юма, у стейті Арізона. — Два летуни, Вуді Джонджвард і Боб Вудсард, давніші пілоти воєнної маринарки, злетіли своїм літаком Аеронка з постійного полету. Вони провели в повітрю 1,124 годин і 15 мінут, отже побили всі попередні рекорди в безупиннім літанні. Вони хотіли літати у безконечність, одначе в машині вигоріли маґнетні частини. Пілоти рахують, що вони перелетіли 89,920 миль при пересічній швидкості 75 миль на годину.

АДВОКАТИ ПРИПИСУЮТЬ ТРУМАНОВІ ПРОЦЕС ПРОТИ КОМУНІСТІВ.

Ню Йорк. — Ґері Сечер, адвокат оборони в процесі проти членів американського комуністичного Політбюра, виголосив промову, в якій він порушував найрізнородніші справи, щоб переконати присяжних суддів, що його клієнти мали рацію і що не вони винуваті, а хто інший. Вони нападали на федеральний уряд, а навіть і на президента Трумана за притягання комуністів до суду. В одним місці Сечер загнався так далеко, що сказав, що свідок Буденц тому покинув комуністів, що уряд Комуністичної партії мав викинути його з його заробітків в партійних установах. Одначе за хвилину пригадав собі, що комуністи підчас розправи твердили, що Дейлі Воркер, при якому Буденц був співредактором, не є органом партії і тому Сечер поправився в тому напрямі. Адвокат хотів використати свою промову на те, щоб розсмішити присяжних суддів, однак ні один член судейської лави не усміхнувся.

ПАНДІТ НЕГРУ, ГІНДУСЬКИЙ ПРЕМІЄР, ПРИЇЗДИТЬ ДО АМЕРИКИ

Вашинґтон, 10 жовтня. — На середу заповіджений приїзд до Злучених Держав першого премієра Гіндустану, Пандіта Дзавагарляль Негру. Він має приїхати з Лондону, де перебував в політичній місії, а при його висіданні з літака має його привітати президент Труман. Президент вислав уже наперед свій літак до Лондону, щоб зазначити, що Негру буде важливим гостем для Злучених Держав.

Загально в столиці панує переконання, що зближення між Індією й Америкою може дати підставу до основного наладнання відносин між Злученими Державами й Індією, а через неї з іншими країнами Азії. Негру має звязки з комуністичним урядом Китаю, а це вказувало б, що він пішов по лінії протибританської, а з цим і проти-американської політики. Кажуть, що поведінка з ним не буде легкою, бо він привик до звичайного в Азії підхлібства для високопоставлених осіб З другого боку він має марксистські переконання, а це знову зближає його до комуністів. Одначе він є за повну демократію і є противником диктатури, як це виявилося в його поведінці супроти комуністів в Індії, де він веде завзяту боротьбу проти них.

ТРИ МІЛЬЙОНИ ПОЗИЧКИ ДЛЯ ЮГОСЛАВІЇ

Вашингтон. — Міжнародний Монетарний Фонд виявив, що вже передав Югославії позичку в сумі трьох мільйонів долярів останнього місяця. Є це перший кредит з такого фонду для Югославії. Недавно Імпортово-Експортовий Банк признав для Югославії від себе позичку у висоті $20,000,000, а уряд Злучених Держав дав дозвіл на перевіз фабрики сталі з Америки до Югославії, вартости трьох мільйонів долярів.

ПЕРШИЙ ВИСТУП ГЕН. ШАНДРУКА В НЮ ЙОРКУ.

Минулої неділі на Установчих Зборах Об'єднання Бувших Вояків Українців в Америці виступив з докладом про „Актуальні справи мілітарного значення" ген. Павло Шандрук. Він зокрема звернув увагу на необхідність організації комбатантів та коротко намітив напрямні організаційної праці.

ВІДКРИЛИ УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ДІМ У ВИНИПЕГУ

Винипеґ. — У неділю, 2-го жовтня довершено відкриття новозбудованого Українського Національного Дому при співучасті великого здвигу народу і предтавників державної влади та міста. „Український Нац. Дім у Винипеґу є нашим найбільшим досягненням у розбудові домівок української культури й мистецтва та громадської праці в Канаді" — зазначив інж. Волод. Коссар, голова КЕ УНО Канади. Винипезький посадник Ґарнет Колтер, манітобський міністер шкільництва Сесил Родс-Смит, президент Манітобського університету А.Г.С. Джилсон, о. д-р В. Кушнір, голова Комітету Українців Канади і самий предсідник відкриття й прийняття, Е. Тарновецький, підкреслювали в своїх промовах велику спромогу цієї величавої й просторої домівки для дальшого культурно-мистецького і громадського розвитку канадських українців.

Понад 600 винипезких та околичних українців були приявними на бенкеті при відкритті, якому проводив посадник Колтер. У ньому крім згаданих уже гостей взяли участь ще: декан философічного факультету університету Манітоба, Д. В. Лавсон; проф. славістики на цьому університеті д-р Ярослав Рудницький, професор українознавства д-р Леонід Білецький, і д-р Ф. Л. Бачинський з манітобського Медичного Каледжу, а з посторінніх гостей були: В. Гультай з Торонта, й багато гостей з інших міст. Підчас бенкету зібрано коло $3,000 на фонд будови У. Н. Дому.

У вечорі того дня відбувся концерт, на якому явилося коло 900 осіб. Головну частину концерту виконав мішаний хор під управою пані Тетяни Кошиць. — („Новий Шлях").

ПУБЛІКАЦІЯ „СКОКУ НА ВОЛЮ" ОКСАНИ КАСЕНКІНИ

У видавництві Дж. Б. Ліппінкот Компані у Филаделфії незабаром появиться книжка „Ліп ту Фрідом" — „Скок на Волю" Оксани Касенкіни. Це автобіографія совєтської учительки, яка своїм сензаційним скоком через вікно совєтського консуляту в Ню Йорку минулого року була причиною виміни дипломатичних нот між американським і совєтським урядами та у великій мірі продерла совєтську залізну заслону, показуючи цивілізованому світові справжнє обличчя совєтської потвори. Книжка появиться на книгарських полицях з днем 19-го жовтня.

8 УРЯДНИКІВ КИТАЙСЬКОЇ АМБАСАДИ В ПАРИЖІ ЗАЯВЛЯЮТЬСЯ ЗА ЧЕРВОНИМИ.

Париж, 11. жовтня. — Вчора тут повідомлено, що ввесь штаб китайської амбасади, за виїмком одного шарже д'афер та одного книговода, заявився за новоствореним комуністичним режимом Китаю та закликає всі інші китайські дипломатичні представництва в світі піти за його слідами. Сам амбасадор перебуває в лікарні після легкого поранення в автомобільному випадку.

850 УКРАЇНЦІВ ПРИЇДЕ СТАРАННЯМ ЗУАДК ПРОТЯГОМ ЦЬОГО ТИЖНЯ

Филаделфія, 11 жовтня. На чотирьох транспортах нових іміґрантів, що причалять до портів в Ню Йорку, Бостоні і Ню Орлін протягом цього тижня, буде знову 850 українців, що приїжджають старанням ЗУАДКомітету, між ними велика кількість родин, що свій приїзд завдячують виключно Комітетові, приїжджаючи на його безіменні завірення. Активність поодиноких громад для допомоги в цій великаській переселенчій акції не багато поправилася теж після останнього повідомлення, що Комітетові доведеться обмежити кількість іміґрантів на безіменні завірення до 10 осіб на кожному транспорті, з огляду на інертність громадянства на всі заклики Комітету в справі організації приміщень та збірки фондів. До громад, які щиро відгукнулись на ці наглі потреби, належить зарахувати теж Джерзі Сити, яке протягом останніх двох тижнів прийняло та вповні заопікувалося 10 родинами. Цю велику акцію допомоги веде окремий Комітет, з головою місцевого Об'єднаного Комітету, молодим громадянином з народженої тут генерації, Джорджом Тизьом на чолі, та при солідарній співпраці місцевих громадських організацій і зорганізованих у відділі „Самопомочі" нових іміґрантів. Не так давно ця сама громада передала ЗУАДКомітетові на переселенчу акцію 1,000 долярів.

МУЧИТЬСЯ ВЖЕ 140 РОКІВ

Лондон, 11 жовтня. Московська радіовисильня повідомилала, що в селі Кіракура в совєтському Азербайджані живе селянин Магмет Бузаков, що має вже 140 років. Він має 112 дітей, внуків, правнуків і пра-правнуків. Його жінка має 117 років а його найстарша дочка 100 років. Всі мучаться в колгоспі.

КОМУНІСТИ ПЕРУТЬ СВОЇ БРУДИ В О.Н.

Лейк Соксес, 11. жовтня. — „Комуністична сім'я" в Об'єднаних Націях продовжувала вчора прати свої бруди та виливати собі взаємно помиї на голову, цим разом в Господарському і Фінансовому Комітеті Об'єднаних Націй. Делеґація розсвареного зі Сталіном Тіта твердила, що совєтські торговельні стосунки зі сателітськими державами є нічим іншим, тільки брудною „імперіялістичною експлуатацією", доказуючи це цілим рядом фактів. Сателітські представники, зокрема польський, намагались доказувати приблизно те саме, що як Сталін плює їм в лице, то це паде дощ.

ЗДАНИЙ ДО ДРУКУ НОВИЙ ТВІР УЛАСА САМЧУКА.

Довідуємося, що Улас Самчук, відомий автор „Волині" та цілого ряду інших творів, один з яких, „Сонце з Заходу", друкувався недавно теж у фейлетонах „Свободи", здав в останньому до друку свій новий твір: „П'ять по дванадцятій". Це щоденник з днів капітуляції райху Гітлера, доведений до дня вибуху першої атомової бомби. „П'ять по дванадцятій" — це вислів Гітлера, бо тільки тоді і не раніше він міг скапітулювати. В книжці подан картини занепаду Берліна Ваймару та мандрівки українців по скитальчому пеклі включно з картинами погоні червоних людоловців під час перших місяців по капітуляції.

ЗМІНА СОВЄТСЬКОГО УПРАВЛІННЯ В НІМЕЧЧИНІ

Берлін, 11 жовтня. — Совєтський головнокомандуючий в Німеччині, ген. В. І. Чуйков, проголосив вчора ввечорі, що совєтське військове управління передає всі адміністраційні функції новоствореному комуністичному „все-німецькому урядові", а само переміниться в совєтську „контрольну комісію", завданням якої буде дбати про дальше „виконання Потсдамської та інших чотиро-державних угод відносно Німеччини". Свою заяву він зложив з доручення совєтського уряду, переплітаючи її гострими виступами проти західних аліянтів та їх політики в Німеччині. „Очевидно, що демократизації та демілітаризації Німеччини не можна погодити з положенням, в якому опинилася частина Німеччини, яка є тепер в руках вчорашніх воєнних керівників" — говорив він, заявляючи рівночасно, що „розкол Німеччини не може тривати довго, бо таке положення противорічить найглибшим бажанням німецького народу". З поінформованих кол заявляють, що відомий комуністичний лідер Вільгельм Пік буде вибраний в найближчих днях „президентом" нової совєтської „народно-демократичної республіки" в Східній Німеччині, та що він негайно після того заявить свою вірність Совєтам і на совєтське домагання звернеться до Москви з пропозицією негайного сепаратного мирового договору. В міжчасі створено другу палату, державну раду, новоствореного комуністичного парляменту, вибори до якого мали б відбутися аж за рік. З німецьких кол повідомляють, що місцеві лідери поодиноких партій, за виїмком комуністів, домагаються, щоби ці вибори відбулися негайно.

СТВЕРДЖУЮТЬ БЕЗЗАКОНІСТЬ СОВЄТСЬКОЇ „ДЕРЖАВИ" В СХІДНІЙ НІМЕЧЧИНІ.

Франкфурт, 11 жовтня. — Західні високі комісарі Німеччини ствердили в проголошеній вчора спільній заяві, що створена в совєтській зоні „демократична республіка" не має жадної підстави. В заяві звертається увагу на факт, що Совєти творять там насамперед державно-поліційний апарат і аж тоді мали б відбутися вибори, як цей апарат зможе забезпечити їх бажаний вислід. Протиставляючи створену згідно з виявленою у виборах волею німецького народу західно-німецьку федеративну республіку совєтському новоторові в Східній Німеччині, західні представники стверджують, що „цей так званий уряд, позбавлений будь-якої леґальної бази своїм рішенням не відкликатися безпосередньо до волі німецьких виборців, не має права репрезентувати Східної Німеччини, а тим менше право має він говорити в імені цілого німецького народу". В заяві стверджується, що совєтська політична комедія в Східній Німеччині в нічому не змінить західного становища в поодиноких справах. Рівночасно запевняється населення Берліна, що західні союзники „виконають свої договірні зобов'язання" та при співпраці федерального уряду Західної Німеччини забезпечать західним секторам колишньої столиці Райху „життя політичної і господарської свободи". Неофіціяльно повідомляється, що американсько-британська пропозиція щодо включення західних секторів Берліна в західно-німецьку державу натрапляє на французьку опозицію.

ВИБОРИ В АВСТРІЇ ВИЯВЛЯЮТЬ ЗБІЛЬШЕННЯ ВПЛИВІВ НЕО-НАЦИСТІВ.

Відень, 11 жовтня.— Останні вибори до австрійського парляменту виявили дальший зріст впливів Незалежної партії д-ра Герберта Кравса, яку вважається „нео-нацистичною", бо під час виборчої кампанії він відкликався до колишніх нацистів. У виборах ця партія здобула деяку кількість голосів більше ніж попередньо й головно коштом ліберальної народної та соціялістичної партій. В новому австрійському парляменті Народна партія теперішнього канлера д-ра Фіґля матиме 77 місць, соціялісти 67, незалежні 16 і комуністи тільки 5. Тимсамим нео-нацистичні незалежні гратимуть ролю важливого „балянсу", від якого залежатиме кожночасний вислід нарад та рішень.

СПОДІВАНА ПОРАЗКА КОМУНІСТІВ У ВИБОРАХ В НОРВЕҐІЇ.

Ослью, 11 жовтня. — Вчора відбулися в Норвеґії вибори до парляменту і вже перші повідомлення потвердили поразку комуністів в ще більшій мірі, як це можна було передбачувати. Тимчасове обчислення голосів виказує дальше скріплення урядової лейбуристської партії, як теж народно-християнської партії. Передбачується, що в новому парляменті комуністи втратять майже половину з дотеперішніх своїх 11 місць.

ВІСІМ ДЕРЖАВ ПІДПИСАЛИ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДОГОВІР.

Лейк Соксес, 11 жовтня. — Після повідомлення про успішне закінчення міжнародної торговельної конференції в Аннесі, Франція, у висліді якої рішено звільнити з митних обмежень около 8% світової торгівлі, що охопить около 80% світового купецтва, договір негайно виставлено до підписів в Об'єднаних Націях. Вчора вже цей договір підписали 8 країн: Злучені Держави Америки, Велика Британія, Франція, Канада, Австралія, Голандія і Ливан.

МОШ ПІДГОТОВЛЯЄ ПЛЯН НОВОГО УРЯДУ ФРАНЦІЇ.

Париж, 11 жовтня. — Дотеперішній міністер внутрішніх справ, Жіль Мош, предложив вчора президентові Оріолеві приготований з його доручення та після переговорів з представниками поодиноких партій плян нового уряду Франції. Президент прийняв плян, але ще не іменував премієра. Він мав би це зробити, можливо, сьогодні, після власних нарад з представниками партій.

ФІНЛЯНДІЯ ВИКОНАЛА РІЧНЕ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ЩОДО ВОЄННИХ ВІДШКОДОВАНЬ.

Гельсінки, 11 жовтня.—Фінський уряд повідомив про виконання цьогорічної програми щодо сплати воєнних відшкодовань Совєтському Союзові, згідно з постановами мирового договору. Плян вплати виконано, не зважаючи на хвилю страйків, що його організували комуністи власне з метою перешкодити в сплаті цих відшкодовань, щоб в той спосіб дати Совєтам причину допомогти місцевій п'ятій колоні захопити владу.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і Закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НОВИЙ САТЕЛІТ

Демократичні потуги мають розвязати нову европейську проблему, якою являється створення Москвою зо східної Німеччини нового сателіта, якому вона надала назву „Німецької Демократичної Республіки".

Прямо лють брала американського генерала Патона, коли йому приходилось спиняти похід американських військ і ждати на червоних „союзників", щоб вони могли займати як переможці Берлін, Прагу чи яке інше місто, що сьогодні є одним з осередків проти-американської пропаґанди. Яка іронія, що по величезних жертвах другої світової війни не маємо нині миру, а тільки холодну війну і щораз такі нові проблеми, як з тою новою німецькою „демократичною республікою". І чи не глум, що Німеччина є нині в центрі уваги демократичних потуг, а навіть у ласках, а не ті народи, що через неї стільки натерпілись.

Створення Кремлем зо східної Німеччини „незалежної республіки" поставило демократичні потуги в дуже важке положення. Це нічо, що німецький нарід повинен би знати, що означає „незалежність", дана Москвою і яка гірка доля жде країни з комуністичними режимами. Хоч Москва була постійно за якнайгостріше покарання Німеччини, вона кинула тепер між німецький нарід дуже зручно багато золотих надій на повне визволення, національне й територіяльне обєднання та цілковите звілнення німецьких земель з окупаційних військ. Усе це надається дуже добре для агітації проти Америки, Британії та Франції, що навіть в найкращих обставинах не годні цілком вицофатись з Німеччини, бо змушені її довший час контролювати, щоб не дати відродитись націзмові та давньому мілітаристичному і агресивному духові. Але, теж як на глум, міжнародні події в Европі так розвиваються, що й демократичним потугам приходиться брати в рахубу теж і евентуальну німецьку мілітарну допомогу на випадок конфлікту з кремлівською агресією.

Як бачимо, здійснюються побоювання тих американських політичних знавців, що зараз по війні заповідали, що можуть повстати в Европі скоро такі обставини, що заставлять демократичні потуги відбудовувати у власному інтересі й для власної оборони не тільки мирну і роззброєну Німеччину, але навіть і мілітарну. До цього воно й йде. Сьогодні Німеччина може вибирати Америку або Росію. Таким чином повстає для неї знаменита політична конюнктура і вона її вже добре використовує.

Коли розбирати обєктивно те, що сталось з Німеччиною та її поділом на дві держави, з яких одна є під контролею західних потуг, а друга під контролею Москви, то треба признати, що Кремлеві вдалося отим поділом завдати демократичним потугам важкого удару. Головне вістря цього удару є звернене проти Злучених Держав, які в заплату за ці великодушні уступки, що їх свого часу поробив Рузвелт Сталінові. Половина Німеччини, що стала як „Німецька Демократична Республіка" кремлівським сателітом, повинна заставити демократичні потуги, а в першу чергу Злучені Держави, добре перевірити в цю дванадцяту годину свої відносини до Кремля. Це ясне, що Москва продовжує свою агресію в такий спосіб, що тут формальні протести нічого не вдіють. Ясне й те, що Москва постійно міняє свою тактику, достосовуючи її до настроїв в демократичних державах, а зокрема до настроїв американського народу. Значить, що ті настрої проти війни, вона спокійно продовжує свою холодну війну і то з успіхом. До чого ж це все доведе?

Апостоли єдиної правди

ВЕЛИКА МІСІЯ ПОЛІТИЧНОЇ ЕМІҐРАЦІЇ В СВІТІ

Усім нам ще в живій пам'яті ця справді скажена нагінка, що її вели та ще й продовжують вести совєтські володарі проти великої маси політичної еміґрації зі самого Совєтського Союзу та підсовєтських країн після другої світової війни. Можна б твердити, що бажання дістати цих людей назад в свої руки було першим завданням цілої совєтської дипломатії в світі, воно притемнювало та відсувало на дальший плян найбільш вітальні проблеми совєтської політики. Спостерігаючи всі міжнародні виступи совєтських представників безпосередньо після війни, можна було набрати переконання, що для Совєтів тільки що й існує проблема скитальників. На мирових конференціях, на всіх міжнародних зібраннях, при всіх нагодах і без нагод, навіть в мирових договорах, Совєти скрізь додавали той сам рефрем: видати їм втікачів.

Рівночасно з цими заходами, роблено всілякі практичні. По Німеччині, Австрії, Франції та Італії вганяли совєтські „летючі бригади" та хмари всіляких агентів і „репатріяційних комісій", що виловлювали колишніх своїх громадян, одних зза вугла стріляли, інших волікли силою через кордони, ще інших діставали всілякими хитрощами. Люди зникали зі своїх мешкань, з вулиць міст, від праці. Кутеповщина процвітала в найбільш злочинних формах на очах самих же західних аліянтів, що не рідко ще й самі в цьому допомагали, навіть несвідомі того, що роблять.

З часом справа почала все більше і більше вияснюватися. Західні, зокрема американські вояки в Німеччині та інших країнах початково ніяк не могли збагнути, чого ці люди, скитальники, волють підрізувати собі жили, вішатись, скакати з високих домів на брук міста, кидатись під американські танки і гинути під їх колесами, ніж вертатися на батьківщину. Казали: „крейзі піпл". А Москва дальше трубіла всіми засобами своєї пропаганди проти „воєнних злочинців", „квіслінгів", „німецько-українських націоналістів". Були й спроби „переконувати" скитальників, мовляв, вже минуло, „батьківщина їх прийме". Але єдиною відповіддю на це з боку скитальників були каміння в тих большевицьких емісарів та запити дітей: „Сталіне, де наша мама, де наш батько?!" Американці, британці та французи бачили, що під їхні танки кидаються та волють вмерти ніж вертатися „на родіну" не тільки люди освічені, що могли б справді мати щонебудь спільного з політикою, але всі: селяни, робітники, люди, єдиним бажанням яких могло бути тільки спокійно жити та виховувати своїх дітей.

Рівночасно за цим пішли демонстрації і до того загального голосу цих тровлених як диких звірів нещасних жертв большевицької і націстичної диктатур та західної політичної короткозорости, долучилися немаловажні голоси допомогових і релігійних організацій та різних громадських інституцій. Пройшов короткий час, що хоча коштував цим нещасним скитальникам багато жертв і терпінь, але світ переконався, що не вони є злочинці, тільки ті, що домагаються їх видачі, що їх схоплюють. Світ переконався, що тут мається справді до діла зі злочином, але по противному боці, що злочинцями є ті, що сидять в Кремлі а по всіх бездоріжжях світу буря долі порозкидувала тільки ті їхні жертви, яким пощастило вихопитись з-під кривавого серпа і молота.

Пройшов короткий час і світ пізнав правду. Сьогодні обставини цілком змінилися. Ще вчора тавровані „злочинцями" скитальники, сьогодні самі стали прокураторами та вказують на справжнє джерело і гніздо злочинців, на кремлівських катів. Їхні обвинувачення мають найбільш переконливу силу, бо вони самі творять той незбитий корпус делікті. Вистачить подивитися на їхні марні обличчя, на їх виснажені організми. В їх очах ще сьогодні відбивається ввесь жах „чорних воронів", всі пекольні муки каторжних робіт, вся розпач за їхніми найближчими, кістки яких з кулями в черепах знайдено в масових могилах.

Сотні тисяч втікачів зі совєтського пекла, які до безтями люблять свою батьківщину і свій нарід, розійшлися по світі Іванами без дому і без долі. І хоча самі зазнали найбільших терпінь, але світ тільки в майбутньому збагне, що їм в головній мірі він завдячує свій рятунок. Цим же жахливим і голодним скитальникам світ завдячує своє протверезіння, свій рятунок від жахливої большевицької зарази, що роз'їдала б була національні організми аж до їх повного знищення. Скитальники подерли на шматки залізну заслону та показали світові большевізм в її найгрізнішій наготі. Це вони в головній мірі здерли перед світом забріхану маску „соціялізму" з Кремля і Політбюра та відкрили перед світом справжнє обличчя потворного виродка.

Вже раніше було багато людей, що знали справжнє обличчя большевизму та показували його світові. Але їхні слова були в багатьох випадках голосом в пустелі. Його ніхто не чув запоморочений большевицьким туманом світ та сам готов був скотитися в большевицьку пропасть. Сьогодні справи цілком змінилися. По світі розплилися сотні тисяч апостолів єдиної правди, що все зло модерного світу походить від большевизму та що світ сам пропаде, як не потрапить знищити цю злочинну систему разом з її корінням.

А з цею правдою добувається на світову поверхню теж українська правда, що її винесли в світ українські скитальники на своїх скривавлених плечах. Багато їх зложили за цю правду своє життя, але за те правда перемагає. Не всі справи під цим оглядом доходять до широкого загалу, але вони тепер лявиною котяться. Бо це вже не краплі, це рвучі ріки, що пливуть до одного великого моря – большевицького моря. Загал не завжди здає собі з того справу. Не кожний знає, що для написання надрукованої у фейлетонах „Свободи" праці Петруса „Совєцькі Арештанти", Кравченка „Чорний Ворон", Ольги Гец „Совєтська інтелігенція" та багато-багато інших творів на всіх мовах, які на цю тему появляються, треба було їх авторам заплатити десятиріччями терпінь і поневірянь.

Хто сьогодні слідкуватиме за тою величезною прислугою, яку нові іміґранти віддають української справі хочби тільки в цій країні, той тоді й зрозуміє всю скажену, але безсилу лють на них Кремля та його посіпак. Від університетських катедр аж до глухих фарм у віддалених стейтах розносять ці наші мученики з-під большевизму цю велику українську правду, яку сторіччями придавлювали її вороги. Як ті, що вже працюють по університетах, чи ті, що дають доклади в різних американських клюбах чи інтервю кореспондентам, так і сотні відомих і анонімових авторів в пресі і тисячі споряджених робітників і фармерів — всі вони тут є тими апостолами єдиної правди, правди волі і людської гідности, які вважає злочином большевизм. Нехай скаженіє навісний большевицький кат, нехай допомагають йому рідну матір розпинати усі всілякі свідомі і несвідомі запроданці. Але правди їм вже ані не приглушити, ані не вбити. Вона бо збудована на крові, кістках і терпіннях мільйонів мучеників, на довголітніх терпіннях цілого українського та інших поневолених народів і тому вона переможе.

МОЛОДЬ У. Н. СОЮЗУ

Хто цікавиться життям нашої молоді в Америці, той мусить признати, що вона виявила останніми роками велику активність. Але якраз ця обставина видвигає питання: Чому ж не видно цеї активности на Союзовім полі? Наші ж відділи так дуже потребують нових сил до праці, якраз тому, що таких сил у багатьох відділах бракує, є так багато відділів нечинних.

Як знаємо з оголошень у „Свободі", Союзова молодь Ню Йорку перебрала на себе справу влаштування 55-літнього ювілею У. Н. Союзу. „Молодь У. Н. Союзу" — це назва, яку прийняли молоді члени нюйорських відділів Союзу. Під тим іменем вони вже ведуть від довшого часу працю і приготовляють програму зїзду та бенкету, що відбудеться в Ню Йорку, в дні 15 жовтня.

Ми, старші, мусимо дати цій молоді велике признання. Її праця буде певно гарним прикладом для Союзової молоді по інших громадах. Яке це важне, знаю з досвіду в моїй громаді, в Вилксбері. Від двох років існує у нас клюб „Молодь У. Н. Союзу". Треба було щось робити, бо в відділах доходило до цього, що вже годі було стягнути на збори стільки членів, щоб можна було переводити ухвали згідно з постановами статуту. Впродовж двох років ця молодь не пропустила ні одних зборів, що відбувались кожного місяця. Влаштовано курс української мови, українських танків, були бенкети, балі, пікніки, прогульки, а тепер знов зачинає ця молодь новий діяльний рік наукою української мови і бенкетом, що відбудеться 12 листопада.

Ще поясню, що коли говориться про „бенкет", то звичайно мається у нас на думці їду, напитки, танці тощо. Бенкети Союзової молоді мають дещо інший характер. Це на ділі скромна вечеря, що дає нагоду вислухати промов на серіозні теми, це заохота до дальшої праці, це скріплення єдности в товаристві, це свого роду вишкіл, як вербувати нову молодь до організації й праці. З таких бенкетів іде завжди поважна сума на добродійні цілі. Наприклад, у Вилксбері молодь передала з двох бенкетів $500 на добродійні цілі, оплатила делегатів на Конвенцію Молоді в Акрон і Сиракюз та вислала своїх членів до Ню Йорку, щоб побачили та почули „Гомін України", що був виставлений в Карнегі Гол. Так треба теж розуміти і „бенкет", що його влаштовує Союзова Молодь міста Ню Йорку. Це не тільки „гуд тайм", але теж підйом духа, заохота до ідейної праці та прихід для призначення на добрі цілі.

Такі підприємства Союзової молоді повинно повитати і підтримувати усе наше громадянство, а в першу чергу старше членство У. Н. Союзу.

Г. Герман.

Улас Самчук.

ЮРІЙ КЛЕН

В моєму записнику, під 24 вересня 1947 року, зазначено: „Передучора зовсім несподівано, у ранніх годинах, дуже голосно застукав до моїх скромних казармських дверей Юрій Клен. Він був загорілий, бо тільки що вернувся з Боденського озера, де безконечно купався і вигрівався на гарячому вересневому сонці".

Вересень того року був дійсно гарячий. Юрій Клен не постукав, а загрюкав і не увійшов, а влетів. Це гусарство зовсім перечило його природі, але я був дійсно заскоплений, бачучи його якраз таким.

А вже тридцять першого жовтня, того ж року і теж у ранніх годинах я тримав в руках телеграму: „30 жовтня у Авґсбурзі помер Юрій Клен. Похорон відбудеться 2 листопада". Похорон відбувся не другого, а днем пізніше і коли я в понеділок, сірого, дощового дня третього листопаду, побачив вдруге Юрія Клена, він вже лежав в орамленню квітів за склом виставленої сіні авґсбурського цвинтаря, легко усміхнений, з печаттю вічного спокою на своєму обличчю. Тисячі наших земляків прийшли в той день віддати йому останню пошану.

Він звався Освальд Буркгарт, але ми знаємо його, як Юрія Клена. Високого зросту, дещо похилий, правильні риси обличчя, сині очі, дещо матові. Мова рівна і лагідна, без ефекта, хода погоідлива. Скромний, простий, завжди байдужий до зовнішности.

Можна було дивуватись, чому він мав стільки приятелів, особливо у світі мистецтва й науки. Він був переважно мовчазний, більше слухав, ніж говорив... Але він належав до тих людей, що вміють говорити навіть мовчанкою. Не треба багато слів, щоб все сказати. Погляд, усмішка, вираз цілого обличчя, кілька слів і духова людина висловлена. Таку людину можна сприйняти, або не сприйняти. Клен належав якраз до тих, що завжди сприймалися.

Ось, наприклад, травень 1941 року. Берлін. Я прибув сюди на кілька днів, багато справ і побачень, а між тим перша зустріч з Юрієм Кленом. Була спокійна неділя, кафе Ам Цоо. Я увійшов до кавярні сам один, зовсім не знав Юрія Клена. Каварня велика, але людей у цих ранніх годинах не багато. Не встиг я ще розглянутись, як з-за одного столику встав і, з усмішкою, підійшов до мене високий добродій. По його усмішці я пізнав Юрія Клена. Хто міг інший у цьому місці посміхатися до мене. — Я вас пізнав з фотографії, — було його першим реченням.

Ми сиділи при мармуровому, круглому столику, пили каву „ерзац" і говорили. Про те, що він робить, чи буде з Совєтами війна, як він дивиться на майбутнє, про наших літературних колеґ. Він був переконаний, що війна з Совєтами неминуча, великих благ від

(Докінчення на стор. 3-тій).

Лев Ясінчук.

Роля іміграції та молодь

1)

В етапах розвитку народів трапляються часи основних перемін, замішання й розбиття панівних прямувань. Тоді в даного народу широко розливається нахил до пасивности, до приглядання, до півврі в якийсь автоматизм розвитку. Такі періоди можуть бути трагічними для дальшого розвитку народу, якщо не найшлися такі будуючі групи, такі одиниці чи прямування, що не зрезиґнують з чину, з бажання керувати подіями.

Такий критичний час переживає беззаперечно велика частина українського народу як на своїх землях, так і загалом усюди, де він поселився. На рідних землях йде плянове намагання — з одного боку до відібрання познак національної окремішности, а з другого боку — до фізичного винищування українського народу. На тих же не-українських землях, де осіли українці в більшій чи меншій кількості, запримічується в масах духова втома, а слідом за тим — байдужість до всього, що не має безпосереднього значення для фізичного існування. Коли йде річ про американських українців, то причин того стану треба шукати в старінні давніших поселенців, в замалому зацікавленні молодших поколінь і в жахливих, особливо політичних переживаннях нових поселенців продовж останніх років.

Свідоміші українські громадяни давньої української іміґрації в Злучених Державах бувало з сумом запримічували, що велика частина молоді, родженої в Америці, замало інтересується справами свого народу; що ця молодь набирає американських навиків — брати легко всі, хочби як поважні справи; що вона самостійно і з власної волі замало активно піддержує національні організації, замало цікавиться змаганнями свого народу; словом, що ця молодь замало національно свідома, або й зовсім немає тієї свідомости. Деколи й декуди висловлювали такі громадяни непозбавлені слушности побоювання того роду, чи доросле покоління зможе вдержати в Америці українські народні здобутки своїх запопадливих батьків. А цей дорібок зовсім поважний: численні українські церкви, є свої великі запомогові організації з власним майном, є народні доми, є власна преса і т. п. Глядячи чорно в будучність вказували, мовляв, не потрібно було таких великих церков з банями; журилися тим, що „ми — мовляв — робимо на банки й накладаємо довг на наших дітей, а може й на внуків". Не треба сьогодні й пояснювати, що в тих нарíканнях було забагато гірчиці. Сьогодні бачимо, що є чимало української молоді тут народженої, яка очолює важні громадські позиції, що бере живу участь в українському культурному й суспільному житті Америки. З місцевих голосів у пресі дізнаємося, що тут і там відбуваються свята „палення морґеджів", отже внуки й правнуки звільнені з довгів.

Що ці справи могли виглядати ще далеко краще, це друге діло, хоч про те не доведеться говорити, як зважити, хто становив у початках іміґрації в Америці іміґрантську масу. А з другого боку — не можна заперечити правди, що особливо віднощо будучности молоді навіть ця малочисельна провідна верства старої української іміґрації зашвидко здала позиції й певно проти внутрішнього переконання, піддаючи опортуністичному натискові облегчувала процес відчужування решти української молоді. Для молоді вводили журнали англійським правописом, хоч його треба було нанова вчитися читати (бо ж а — не „а", е — не „е" і — не „і" і т.д.). Для молоді видавали англійські сторінки по часописах, ба й цілі журналики, а вкінці треба було друкувати англійські часописи. Для виправдання своєї уступчивости поширювали теорію про „американізм", розуміючи його як злиття народів Америки, а не як збірне братерство, загальну толеранцію між народами Америки (гл. д-р Олександер Сушко „Американізація й Українізація" в „Пропамятній Книзі" У.Н.Союзу). Та це вже історія. Живемо в теперішності й про неї говорім — заглядаючи в майбутнє.

Ще десять років тому справа українства в Америці виглядала далеко безнадійніше, як сьогодні. Колись охоплював нас жах, коли ми думали, що українська молодь в Америці замало пристособлена до самостійного керування народними справами. Тоді ніхто не думав і не передбачував, що зявиться нова іміґрація і влиє нові надії на продовження української справи в Америці на довший період часу. Але відносно цієї іміґрації є свої побоювання й застереження. Теперішня іміґрація прийшла сюди з дітьми. Старші з них є вже, й останўть українцями. Але другі, маленькі діти, можуть ще бути всім. З ними може повторитися точнісенько процес давньої іміґрації, як-

(Продовження на стор. 4-тій)

„СВОБОДА" ПОТРЕБУЄ ВАШОЇ ДОПОМОГИ, ЩОБИ ДОПОМОГТИ УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДОВІ! ЧИ ВИ ВЖЕ ВИСЛАЛИ СВОЮ ДОПЛАТУ ДО ПЕРЕДПЛАТИ І СВОЮ ЖЕРТВУ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ"?!

Український „малий Катинь" у Надвірній

22. червня 1941 року почалася німецько-большевицька війна, в вже вночі з 1-го на 2-ге липня большевики втекли із міста Надвірна, боячись оточення німцями, які тоді вже були далеко на сході. Українське громадянство почало негайно організувати свої нові органи самоврядування та з подивугідною скорістю створило сітку тимчасових управ до обласної управи в Станиславові включно та при помочі створеної з добровольців поліції заведено скоро порядок та безпеку. Кілька днів не приходило ніяке військо, потім почали мадяри несміливо пробиратися на Станиславів, не сходячи, однак, із головних шляхів та не відважуючись іти до лісів.

Аж при кінці липня сталася подія, що до глибини душі потрясла громадянством Надвірнянщини та сусідніх повітів. В суботу 26 липня 1941 косарі, які косили траву на полудне від міста під ліском „Буковинка", зачепили косою чобіт, що стирчав із землі. Виявилося, що це була збірна могила, де було поховано більше людей та тільки тоненькою верствою землі присипано. Трава вже трохи покрила цю могилу, так що вона не дуже впадала в око. Негайно заалярмовано міліцію й повідомлено Повітову Управу.

В неділю 27. липня виїхали на місце представники влади, міліція та судова лікарська комісія з фотографом. Збіглося багато народу; люди скоро довідалися про цю знахідку й кожний, у кого большевики взяли сина, брата чи батька, біг туди, чи не впізнає його між замордованими. Було знайдено недалеко від цієї могили ще кілька могил (кільканадцять метрів від краю ліса) і всі вони були довжиною в кілька метрів і шириною на висоту чоловіка. Розкрито могили й найдено в кожній з них до 20 трупів, накиданих без порядку, плаваючих доподовини ями в крові. Одягнені в гуцульські кожушки, міське убрання, були також священики. З лиця не вдалося нікого пізнати, бо лиця були розторощені якимсь твердим знаряддям; руки більшости поламані та по в'язані колючим дротом поза плечі. В декого повідрізувані пальці й інші частини тіла. Деякі мусіли бути закопані ще живими, бо мали нігті вп'ялені в тіло, порикусувані губи тощо. Богато з кишень одягів повитягано всі папери, алеж в кого не було особистої довідки, тільки майже в кожного була посвідка-квитанція в російській мові про здачу в'язнем певної суми грошей в депозит тюрми НКВД Станіслав та число в'язня. Лише два трупи мали при собі посвідки з їхніми прізвищами: Н. Павликевич та Микола Садовий з Городенки. В одного найдено нотатку з прізвищами українських інтелігентів та селян з села й копальні Битьків. Багато документів не можна було вже відшифрувати, особливо тих, що лежали в спідніх верствах і зовсім пройшли кров'ю. Дати квитанцій були різні, деякі з червня 1941 року. Двоє мали при собі присуди смерти військового трибуналу з поученням, що можуть робити апеляцію.

Всім було аж надто ясно, хто кого й за що мордував. Большевикам було незручно тягатися з в'язнями; вони сами ледве втекли від німців, отже попросту позбулися тягару і навіть не мали часу глибше закопати свої жертви та краще присипати землею.

Нарід цілими процесіями ходив під „Буковинку", плакав, шукав своїх рідних, але даремно.

Викопано 82 трупи, споряджено для кожного домовину та призначено масовий похорон на 8. серпня. На цвинтарі почали копати братську могилу, кожний хотів бодай кілька разів викинути землю, віддати тим свою послідну прислугу мученикам. Розліплено клепсидри, сповіщаючи про час похорону. Та мадярський командант військової жандармерії заборонив всякі демонстрації, казав клепсидри поздирати, придержав навіть трохи голову повіт. управи д-ра Бука О., а возного, що розліплював їх, задержали день в арешті. Однак, не зважаючи на це, нарід напливав в неділю 8 серпня 1941 масово до Надвірної з далеких місцевостей пішки. Делятинський район прийшов організовано з вінками, процесіями, трембітами аж з-під верхів Карпат (понад 60 клм.). Клепсидри знову появилися. Жандармерія була безсильна.

Народу прийшло найменше 20,000.

По похороні, що відбувся в найбільшому порядку, заявив командант жандармерії українським властям, що не сподівався такого порядку. При копанні братської могили пригадав собі один хлопець, що він бачив над Бистрицею, від сторони села Молодькова, як большевики копали там ями вечером, а йому казали скоро утікати з коровою з пасовиська, не оглядаючись, бо будуть стріляти. Пішов він тепер туди з міліціянтом і скоро віднайдено ще дві могили 20x2 метри, але через спеку повіт. лікар не дозволив відкопати тих двох могил. Їх викопано згодом по приході німців до Надвірної, яка була до половини жовтня 1941 під мадярською окупаціє. Найдено там ще біля 30 трупів і їх поховано побіч тих перших, що на їх могилі стояв уже великий дубовий хрест з написом: „82 жертви большевицького терору". (З розкопок і похоронів є світлини).

Що скажуть на це товариші большевики? Чи не будуть вони пробувати й тут, як у Катинській справі, перекинути вину на когось другого? Документи ствердили, що забиті — в'язні „Тюрми НКВД в Станіславі"; мадяри не сходили зі шляхів до лісів, а німці прийшли аж у половині жовтня 1941, отже, через 2½ місяці по похороні. — (Українець-Час).

Життєве обезпечення в Злучених Державах

Інститут Життєвого Обезпечення, приватна наукова організація з бюрами в Ню Йорку, припускає, що з кожних пяти американських родин чотири мають на сьогодня пересічно $6,000 асекурації на випадок смерти голови родини. Інститут подає, що ця асекурація досягає в Злучених Державах загальної суми біля 248 біліонів долярів. З цеї суми на 201 біліонів долярів було заасекурованих 78,000,000 осіб в 584 „законних резервових" асекураційних компаніях. Вони називаються „законними резервовими" компаніями тому, що мусять мати резервові фонди, як того вимагають закони стейтів, в яких вони зареєстровані.

Державна асекурація життя членів збройних сил за період першої і другої світових війн досягає суми 38 біліонів долярів.

Асекурація в інших приватних асекураційних установах, таких як братерські організації, щадничі банки, досягає 9 біліонів долярів.

Хоч населення Злучених Держав від 1895 року зросло більше як вдвоє, асекурація через законні резервові компанії зросла більше як в 40 разів за той самий період часу.

За останній рік громадяни Злучених Держав асекурували життя на суму $22,7000,000,000 в законних, резервових компаніях. Нова асекурація кожного року за період 1946-48 пересічно була на 3 відсотки вищою від попереднього року.

З життєвої асекурації за останній рік видно, що майже три четвертини біжучих заощаджень американців вкладено до цеї асекурації, чи до пенсійних фондів. Гроші, що в цей спосіб ідуть на асекурацію, складають сім відсотків цілого капіталу країни.

Не зважаючи на всезростаючу кількість грошей, що вкладається в асекурацію, великі компанії не спинили конкуренції. Сьогодня є сім разів більше законних, резервових компаній, ніж їх бумо в 1900 році. В 1948 році засновано 35 нових асекураційних компаній. Помимо того великі компанії не зростали так швидко як малі. Дванадцять найбільших компаній від 1906 року збільшили свою діяльність тільки на дві третини збільшення інших асекураційних компаній.

Насьогодня активи законних, резервових асекураційних окмпаній досягають 55 біліонів долярів — збільшення на 18 біліонів від 1942 року. Ці активи розпреділені так: 30 відсотків в американських державних асекураціях; 37 відсотків в індустріяльних та комерційних асекураціях; 19 відсотків в гіпотеках на доми, фарми та комерційні підприємства; 4 відсотки в стейтових і міських облігаціях; 4 відсотки в позичковому фонді для асекурованих осіб; 2 відсотки в нерухомому майні і 4 відсотки в інших інвестиціях.

Загальна Рада.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЮРІЙ КЛЕН

(Докінчення зі стор. 2-гої)

неї для нас не сподівався. Згадав про свої дні під Советами, про Київ, про колег неокласиків. Я цікавився Рильським, Драй-Хмарою, Пилиповичем, Зеровим. Юрій Клен, все з усмішкою, говорив. Згадував зустрічі, працю в видавництвах та журналах, згадував поїздки в голодні роки на села.

Ми зовсім незчулись, як минув весь той час, годинник нагнив, ми обідали „по картках" і дуже неохоче розійшлися. Три години — від одинадцяти до другої. І все то, як одна хвилина.

Сторінки книги життя перегорнулися. Тяжкі, виняткові, жорстокі. Всього кілька дат — від 1941 по 1945. Але за той час встигло зникнути з лиця землі багато держав, багато столиць і безлеч міст та сел. Европа грандіозна руїна... Серед неї така ж руїна Франкфурт над Майном — місце народження Гете. На лівому березі Майну Офенбах — колишнє утульне містечко романтичних прогульок, а тепер така ж, як і все купа грузів та сміття. І десь на самому кінці Офенбаху, під самим лісом цілий комплекс низьких, тяжких, бетонових забудівень барвлених барвами жерафи. Поміж ними бараки з дощок і паперу...

1945 рік. Там у тих пстракатих будиночках, між тими шопами і бункерами, де ще недавно містилися піоніри гордої німецької збройної сили, тепер містяться українці, представники української держави, епископи і т. п.

Є там церква і театр. Є там малярі, співаки, письменники і артисти. Є там професори і журналісти.

Сливе кожного дня відвідують це закинуте в закуток місце наші мандрівники зо всіх кінців Европи. Під датою 30 листопаду 1945 року у мене нотатка: „Відвідали нас Юрій Клен і Ніофіт Кибалюк. Юрій Клен прочитав уривки зі своєї поеми „Попіл Імперії". „Прекрасні уривки". І це все. Але в дійсності це було більше. У четвер, двадцять девятого у вечірних годинах викликано мене на вартовню при брамі. Хтось там чекає. Виходжу. Юрій Клен. Зовсім несподівано, бо ж я знав, що він у Австрії. Радість велика, обійми і чоломкання. Він у довгому, сірому, не дуже свіжому плащі. На голові шапка з кляпами, на спині мішок.

І вже на другий день у нашій таборовій залі повно світла і повно облич. Юрій Клен! Останній зі славної пятки київських неокласиків. Бурхливе вітання і промови. Рівним, співучим, однотонним голосом читає він свої уривки з „Попілу Імперії". Лише інколи голос його обережно зноситься і тільки раз, при читанню „Мазурки" такт його читання набрав мазуркового темпу...

Вітання, тиснення руки. У Юрія Клена його постійна усмішка, окремі слова, повільні, плавні, лише обовязкові рухи. І безліч вечорами розмов. В той час Юрій Клен мешкає у Інсбруці. У нього дружина і двоє дітей, дочка і син. Він мусить жити. Його поїздка — поїздка здобути кошти на життя. Він саме працює над великою поемою „Попіл Імперії" — свідоцтво нашому світові, писане мовою поетів, тобто мовою вічности.

Юрій Клен у нас гостем. Дістає свій гонорар, дістає новий, значно кращий, від того, у якому я його бачив у Берліні, однострій. Ні. Це не для нього. Він то передасть своєму синові... Тепер такий час.

Два роки трівае ця подорож, від табору до табору. Осінь, зима, майже неможливі засоби комунікації. Юрій Клен хорий, але обовязки сильніші від хвороби. В останньому з таборів, т Авгсбурзі, в Зоммеказерне, він залишив нас на завжди.

АМЕРИКА ПРОПОНУЄ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ ЛІБІ В 1952 РОЦІ

Лейк Соксес, 11-го жовтня. Американська делегація в Генеральній Асамблеї Об'єднаних Націй внесла резолюцію, пропонуючи незалежність Лібії в 1952 році. До того часу ця бувша італійська колонія мала б бути під наглядом Об'єднаних Націй.

ЩАДІТЬ У ЛЕГКИЙ СПОСІБ... КУПУЙТЕ СВОЇ БОНДИ ЧЕРЕ „ПЕЙРОЛ СЕЙВИНҐС"!

Що Ви зробили в тому напрямі, щоб скинути маску з ворожої пропаганди й представити всьому світові українські справи в правдивому світлі?

Чи вже запренумерували Ви
„УКРАЇНСЬКИЙ КВАРТАЛЬНИК"
(на рік долярів 4)
The Ukrainian Quarterly
50 Church Street, Suite 252
New York 7, N. Y.
— та —
„УКРАЇНСЬКИЙ БЮЛЕТЕНЬ"
(на рік долярів 2)
The Ukrainian Bulletin
50 Church Street, Suite 252
New York 7, N. Y.

Чи розумієте вагу оцих наших видань в англійській мові?

Переплачуйте їх для Ваших знайомих американців!

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конгресового Комітету жертвували:

Кембел, О.: Дня 14. серпня, на місячних зборах відділу 218 У. Н. Союзу, члени зложили $23, а саме: Михайло Стахура $5; В. Мисів, В. Прокопик, І. Падучак, Ольга Стахура і М. Терлецький по $2; М. Бурий, С. Калка, М. Корецький, М. Наковський, И. Стахура, С. Стахура й І. Вітишин по $1; С. Бурий і М. Ткачишин по 50 ц.

Судбурі, Онт., Канада: В. Курилів зібрав на видавництво УКК „Український Квартальник" $30.

Дітройт, Міш.: Іван Шалко $10, а А. Кривий $5.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БРУКЛИН, Н. Й.

Мистецьке малювання Народного Дому.

Бруклинський „Народний Дім", відомий зо своєї активности на народнім полі, Згуртоване біля нього усе щире й патріотичне українське громадянство. З кожним роком є теж щораз більше бажання бачити цей Дім щораз кращим милішим і кращим теж і під мистецьким виглядом. За це треба дати признання Управі Народного Дому, зокрема особам як предсідникові п. Юліянові Павчакові, секретареві п. М. Баглаєві, та скарбникові п. П. Пелехові. В порозумінні й за згодою інших членів Управи та членства вони звернулись в справі перемалювання Народного Дому до недавно заложеної в Ню Йорку „Спілки мистецької праці", яка перебирає на себе виконування усяких мистецьких праць, як і ремісничо-мистецьких включно до малювання кімнат, стараючись і тут про прикраси у народному стилі. Треба дати признання Управі, що так поступила, бо тепер радіє, що вдоволила новим малюванням не тільки своїх, старого й молодого покоління, але й чужих.

Ввійшовши до салі й розглянувшись я відчув якийсь бадьорий настрій радости і святочного піднесення. Зі всіх сторін глядить на нас чудовий, справді український орнамент, повний краси, гармонії і свіжости, де немов би відбивається ціла краса чудової української землі, прозорого блакітниго неба, багатої природи, яскравого сонця, доброї лагідної української душі і цілого культурного надбання українського народу. Це те, за чим кожний з нас так тужив, так милував, уявляв собі в неозначених формах і тепер побачив.

Але це побачене відріжняється від всього того, що нам доводилося бачити на американській землі.

Познайомившись з членами „Спілки", як ще закінчували роботу, почув я від одного з них ось такі цінні теоретичні міркування:

Кожний матеріял і кожна техніка вимагають певних форм і способів виконання. Вишивка на полотні, виконувана нитками, дуже гарно виглядає на сорочці, може бути примінена також до скатерки, рушника чи фіранки, але не годиться для стіни, де малюється пензлем (квачиком). Также рисунок на посуді відмінний, бо він прикрашає опуклий предмет та ще порожній в середині. Настінне мальовання вимагає іншого способу, відповідної форми і спеціяльних мотивів, котрі б не порушували форм архітектури і площі стін. Тому орнаменти трактовані пласко, ґрафічно з підкресленням площі стіни. Для того в першій мірі використано незвичайно багаті мотиви українського народнього малювання хат, що в свій час на Україні було особливо поширено на Поділлі, Галичині, Київщині, Полтавщині, Запоріжжі. Крім того, використані інші мотиви роскішної української орнаментики в різних матеріялах і різних часів, особливо з козацької доби т. зв. українського барокко. Але все це перетворене в модерному дусі та пристосоване для потреб настінного мальовання.

Основа стін помальована досконалою технікою чотирма чи пятьма відтінками різних кольорів, що згармонізовані в неподільну цілість. Над вікнами, і взагалі попід стелею навколо залі, намальовані типові українські „глечички" зі стилізованими квітами, що гарно закінчують не зовсім доладні, надто продовгасті вікна залі. Поміж вікнами і навколо настінних лямп уміщені овали з хвилястою лінією рослинної арнаментики, що особливо веселить око. Крім того навколо залі біжать два паски „безконечника", виконаних у більш спокійних „оксамитових" тонах, які не „перечать" іншим взорам. Посередині залі в бані (копулі) бачимо особливо гарну гірлянду з цвітів і „плодів" земних" (винограду), що завершують святочну, мистецьку мову ліній і барв.

У всіх прикрасах відчувається один, згармонізований ритм лінії, що належить вправній руці. Ця лінія енергійна і пружна, а притім мягка і лагідна. Особливе враження робить також кольористика орнаментів то в ярких і пестрих тонах, то „притемнених" і „пастельобих", що також відбиває український народній стиль. Рисунки і окремі мотиви повторяються, а при тому рідко де зустрічається ті самі квіти чи інші мотиви. Досягається це незвичайною комбінацією барв, які міняються в кожному окремому мотиві. Це можливо досягнути лише при ручному мальованні без „шабльонків" і то при дуже вправному мальованні всіх учасників праці.

Цікавимось також виконавцями праці. Виявляється, що не всі учасники „Спілки" брали участь в праці. В Народному Домі в Бруклині працювали слідуючі мистці: С. Литвиненко, А. Малюца, І. Паливода, Д. Паторока, В. Січинський.

Місце на стіні з обох боків від сцени, має бути заповнене двома пласкорізьбами-погрудями Т. Шевченка та І. Франка, які виконує відомий мистець-різьбар С. Литвиненко.

К-О.

АСТОРІЯ, Л. АЙ., Н. Й.

На харчі для скитальців.

Від часу, як наші скитальці почали прибувати до Америки, наша громада в Асторії бере активну участь в переселенчій акції. На зазив Переселенчого Осередку в Ню Йорку, складати жертви на харчі для скитальців в порті, наш 5 від. У. Н. С. Бр. о. Николая відгукнувся аж тричі, доволі щедрими жертвами, бо досі на харчі вислано від нас до ЗУАД Комітету $120.15. На цю суму зложилась збірка в сумі $20 на місячних зборах в місяці липні, яку перевела при помочі жінок п-ні Ева Левицька. Друга збірка, також під її проводом, відбулась на місячних зборах Братства в вересні. Вона принесла $42. Третю збірку переведено на пікнику Братства о. Николая 28 серпня і ця збірка принесла $58.15. Збірка на пікніку відбулась під проводом п-ні Е. Левицької і її мужа, а участь в ній брали крім обох Левицьких слідуючі: Василик, Табака, Дащишин, Пшенична, Демидчук та п. Ґалан, голова Братства. Жертви на пікніку зложили: Привода $5; по $1: Ґалан, Гарлов, Стівенс, Бунько, Бреславський, Лесяк, Гумен, Барнич, Дащишин, Пишняк, Стоколоса, Фіґурська, Матящук, Чайка, Антонишин, Середа, Шаршик, Заровенни, Підгірна, Матрук, Дума, Табака, Бурдиґа, Загоруйко, Свистун, Гаврилець, Сидор, Левицька, Карапура, Кривень, Левенець, Шевчук, Бориславський, Семенко, Чемеринська, Кунька, Микитин, Мишлів, Савка, Климишин, Леська, Гнат, Свистун мол.), Атаманчук, Матвіїв, Басмуїр, Борис, Синоцький. — Решта дрібними. Згадати треба, що Бр. о. Николая 5 від. У. Н. С. в Асторії нераз вже дало доказ зрозуміння громадянських потреб а зокрема братньої допомоги особливо в часі переселенчої акції. Саме тепер це Братство ухвалило з своєї каси $50 на працю ЗУАДКомітету, а асторійський Український Демократичний Клюб, у котрому головою є п. Ґалан, а секретарем Іван Сидор, від себе дав $100. Це вказує, що асторійська громада памятає на свої народні обовязки.

М. Д.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Подаємо до відома всіх українців, що живуть тепер в Каліфорнії, що перед кількома тижнями зорганізовано в Лос Енджелес відділ Українського Народного Союзу, якого урядниками є:

Dr. H. G. SKEHAR, предсідник,
7815 Crenshaw Blvd.,
Los Angeles 43, Calif.

P. SYLCHAK, секретар,
656 Solano Ave.,
Los Angeles 12, Calif.

Mykola Novak, касієр,
1811 Effie St.,
Los Angeles, Calif.

У справах членства в У. Н. Союзі просимо писати на адресу секретаря відділу, або теж на адресу котрогонебудь з урядників відділу.

П. Сильчак, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, повідомляє своїх членів і члениць, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. жовтня, в годині 2:30 пополудні, в У. Н. Домі. Просимо всіх членів прийти на збори для важних нарад для добра Братства, а опісля в справі балю і роздання тікетів. — Уряд.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Збори Бр. св. О. Николая, від. 106, відбудуться в неділю, 16. жовтня, в годині 12. вполудне, в Домі Відділів УНС, 843 Н. Вестерн Еве. Просимо членів і члениць конечно прийти, бо маємо важні справи до рішення. Довгуючих членів просимо прийти та заплатити свій довг. — Й. Кодовський, предс.; М. Попіль, кас.; Г. Дацьків, секр.

АНСОНІЯ, КОНН. — Тов. ім. А. Бончевського, від. 10, повідомляє, що збори відбудуться в неділю, 16. жовтня, зараз по Сл. Божій, в гали парафіяльній. Просимо всіх членів прийти на збори і вирівняти свій довг. Також просимо привести зі собою нових членів. Незабувайте свій обовязок зложити жертву для „Свободи". — За уряд: С. Глива, предс.; В. Глива, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Триквартальні збори Тов. Зоря, від. 69, відбудуться в суботу, 15. жовтня, в год. 8. ввечір, в церковній гали св. Юрія, 28 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на збори. — І. Єдинак, пр.; І. Мартинець, кас.; М. Ликтей, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Триквартальні збори Тов. Запорозька Січ, від. 234, відбудуться в суботу, 15. жовтня, в год. 7:30 ввечір, в залі У. Н. Дому, 214-216 Фултон ул. Просимо всіхч ленів, місцевих і позамісцевих, прийти на означений час, бо будуть важні справи до полагодження. Буде фінансовий звіт за третій квартал і вибір делегата на Український Конгрес у Вашингтоні. — За уряд: П. Сташко, предс.; В. Федчишин, кас.; С. Могила, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Василія, від. 339, відбудуться в суботу, 15. жовтня, в годині 7. ввечір, в домі Громади на Лавренс Еве. Просимо всіх членів бути приявними на цих зборах. — І. Жмутин, предс.; В. Мущинка, кас.; А. Хроняк, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. і. Івана Франка, від. 372, відбудуться в суботу, 15. жовтня, в годині 7:30 ввечір, в доі де звичайно. Просимо всіх членів прийти на час. Довгуючі члени повинні вирівняти свої залеглости. — І. Головка, предс.; В. Реновець, кас.; Й. Ярема, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 28. вересня 1949 р. помер у 57. році життя

МИКОЛА ГЛІВЧУК,

член 473 відділу У. Н. Союзу в Монтреал, Канада.

Покійний походив зо Старих Кутів, Зах. Україна. Брав чинну участь у визвольних змаганнях українського народу в рр. 1918—1920. По приїзді до Канади, брав живу участь в українськім життї та був провідним членом Української Стрілецької Громади і Українського Національного Обєднання. Полишив у смутку дружину і 12-річного сина Івана.

Похорон відбувся в понеділок з дому жалоби до укр. катол. церкви, а відтак на цвинтар Мавнт Роял. В. Й. П.!

О. Чайківський, секр.

ПОШУКУВАННЯ

ПОШУКУЮ БРАТА
ФЕДЬКА ЯРЕМУ
або його дітей ВАСИЛЯ та інших із села Радруш, пов. Рава Руська.

ІВАН ЯРЕМА,
4940 Central, Detroit 10, Mich., U. S. A.

Українські часописі в Европі прохаю о передрук.

Недавно прибулі п. ТУРЧИН АНДРІЙ, МЕЛЬНИК ВАСИЛЬ, ДЖУС ЯРОСЛАВ, зволять подати свої адреси—справа важна. Писати прошу на адресу:

БОДНАР РОМАН,
635 E. 11th St., New York, N. Y.

ПОДЯКА

Отсим складаємо сердечну подяку для Вп. Панства д-р П. Гайдучків, а також їхнім синам Богданові і Левкові за щиру поміч в нашому переселенні з Австрії до Америки.

Ми одна з чотирьох родин, яких Вп. Паство д-р Гайдучки — самі нові імігранти — стягають до Америки. Цей добродійний вчинок гідний подиву і наслідування.

Хай Всевишний сторицею винагородить Вам за Ваші труди.

Антін, Антонія, Євген Змиї.

РОЛЯ ІМІГРАЦІЇ ТА МОЛОДЬ

(Продовження зі стор. 2-гої).

що їх не розцікавити українськими справами. А упадок української національної думки на іміграції потягнув би за собою велитенську моральну шкоду для цілого народу.

В основі — народ не потребує еміграції; але коли вона вже є, то мусить бути корисною для нього, робити для нього добру службу. А цією доброю роботою — говорячи загально — буде: 1) вдержати себе в організованості, 2) допомога рідному краєві, розуміючи під допомогою не тільки саму матеріяльну підержку, але всьо, чого народ потребує. А він потребує розбудови культурних і матеріяльних дібр, а в політичній ділянці — оборони його природних прав на рідній землі аж до відзискання суверенної самостійности й соборности включно. Як бачимо з прикладів на інших іміґраціях, особливо в Америці, то іміґрації мали в політичних змаганнях свого народу у свій час дуже велике значення (чехи, ірляндці, литовці, а навіть наші закарпатські українці).

Але й загальне відношення й залежність між матеріяльними здобутками давньої іміграції й між існуванням у будучині української національної думки в Америці — очевидна. Вигасне тут українська національна думка, що була джерелом і товчком для творення на іміграції національного матеріяльного й культурного дорібку — тоді той дорібок не вдержиться в українських руках, бо не буде українців. А не буде українців, буде зайве якенебудь українське національне майно; воно перейде в руки може навіть якогось іншого живучішого народу, що зуміє викресати в свому поколінні відповідну відпорну і творчу силу. Отже — всьо зводиться до того, чи виявлять українські громадяни Америки потрібну для цієї справи пляновість, послідовність, завзятість і витривалість. Це питання мусить основно розібрати українська іміграція в Америці вже тепер, коли хоче щоб у будучності залишився за нею слід. Нема чого лякатися тієї дійсности, що загал може виявить байдужість до тієї справи. Загал, звичайно, дійсно виявляє байдужість і пасивність. Так є на цілому світі. За „масу" думає меншість. Тому старанням тієї меншости мусить бути наставлення, щоб свою власну горстку поширити, як найвище піднести, загартувати до трудів на спільне діло. За таким думаючим проводом завжди піде „маса" і створить діло.

(Дальше буде)

ТАРЗАН, ч. 2195. Небезпечна приключка.

Тарзан завважав змісця, що линва його не досягне, тому він підскочив...

...і зловив линву в повітрі.

Одначе розмах його тіла був засильний для спорохнявілого дерева.

З голосним тріском воно зломилося, а Тарзан летів на землю.